

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

EMRE CAN ŞENOL VE ADEM KORKMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/101020

Karar Tarihi : 19/11/2025

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM
Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucular : 1. Emre Can ŞENOL
2. Adem KORKMAZ

Vekili : Av. Elif YETİĞİN ALAGÖZYAYLASI

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, afiş asma eyleminden dolayı idari para cezası uygulanması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 24/11/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. 2022/101109 numaralı başvurunun 2022/101020 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu Adem Korkmaz, Kocaeli'nin Körfez ilçesinde bulunan Hacıosman Mahallesi'nde 18/12/2020 tarihinde, Emre Can Şenol ise aynı ilçenin Kuzey Mahallesi'nde

4/6/2021 tarihinde Emek Partisi Kocaeli İl Örgütüne ait "*İnsanca Yaşamak için Ne Yapacağız*" ve "*Mafya ve Çeteler Düzenin Yol Arkadaşlarıdır! Ülkemizi emekçilerin mücadelesi, iktidarı temizleyebilir!*" başlıklı bildiriler dağıtmaya başlamıştır. Bildirilerde ülkedeki emekçilerin ekonomik anlamda yaşadıkları sorunlara değinilmekte, buna karşı birlikte mücadele edilmesi gerektiği belirtilmekte, ayrıca ülkedeki siyasi iktidar ile mafya arasındaki ilişkilere dair düşünceler dile getirilmektedir.

7. Gelen ihbar üzerine söz konusu alanlarda kolluk kuvvetlerince yapılan denetim sonucunda başvuru yolları yakalanarak izinsiz afiş astıkları gerekçesiyle 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca 18/12/2020 tarihinde Adem Korkmaz hakkında 392 TL, 11/6/2021 tarihinde Emre Can Şenol hakkında 427 TL idari para cezası uygulanmıştır. Başvurular hakkında düzenlenen İdari Yaptırım Tutanağı'nda para cezasına konu eylemlerine dair herhangi bir bilgi yer almamış, yalnızca 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesine aykırı davrandıkları belirtilmiştir.

8. Başvurular söz konusu idari para cezasına itiraz etmiş; itiraz dilekçelerinde yasal bir siyasi partinin üyesi olduklarını, partilerinin broşürlerini dağıtmak istediklerini ancak henüz hiçbir broşürü dağıtamadan polis memurlarının gelerek kendilerini polis merkezi amirliğine götürdüğünü, herhangi bir afiş asmadıklarını beyan etmiştir. İtiraza yönelik yargılamalar esnasında kolluk kuvvetleri tarafından gönderilen 18/12/2020 ve 4/6/2021 tarihli tutanaklarda başvuru yollarının bildiri dağıtırken yakalandığı belirtilmiştir.

9. Körfez Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) her iki itirazı 3/11/2022 tarihinde inceleyerek verdiği kararlarla idari yaptırımların hukuka uygun olduğu gerekçesiyle başvuru yollarının itirazlarının kesin olarak reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararların ilgili kısmı şöyledir:

"Başvuru dilekçesi ve bu dilekçeden bir örnek gönderilmek suretiyle ilgili kurumdan getirtilen idari yaptırım tutanağı ile işlem dosyasının incelenip birlikte değerlendirilmesi sonucunda; başvuranın eylemiyle ilgili olarak 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu 42. maddesini (Afiş Asma) ihlal ettiğinden bahisle hakkında 18/12/2020 tarih ve 2020/835 sayılı ve 04/06/2021 tarih ve 2021/1112 sayılı idari yaptırım kararının uygulandığı anlaşılmış olup;

Getirtilen bilgi ve belgelerine göre; idari para cezası hakkında tebligatın süresinde yapıldığı, mevcut tespit ve deliller karşısında, uygulanan idari işlemden usul ve esas yönüyle hukuka aykırı bir yön bulunmadığı sonuç ve vicdani kanaatine varılmış, içerdiği hususlar itibarıyla geçerli delille desteklenmeyen ve bu nedenle yerinde görülmeyen başvurunun reddine..."

10. Başvurular, nihai kararları 3/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 24/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

11. 5326 sayılı Kanun'un 32. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye... idari para cezası verilir..."

12. 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

(2) Birinci fıkra hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. Bu izinde, afiş ve ilânın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterilir. Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idari para cezası verilir."

B. Uluslararası Hukuk

13. Suçta ve cezada kanunilik ilkesine ilişkin uluslararası hukuk kaynakları için bkz. *Gülay Yurt* [2. B.], B. No: 2017/35546, 30/6/2020, §§ 16-19; *Kadriye Çağlar Yılmaz* [1. B.], B. No: 2017/22304, 1/7/2020, §§ 16-19.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

14. Anayasa Mahkemesinin 19/11/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

15. Başvurucular; bildiri dağıtmanın 5326 sayılı Kanun'da kabahat olarak sayılan fiiller arasında yer almadığını, bunun yanında idari para cezasına konu eylemin afiş asma olarak belirtildiğini, bildiri dağıtma ile afiş asmanın farklı iki eylem olduğunu, üyesi oldukları siyasi partide faaliyetlerinin engellendiğini ifade etmiştir. Ayrıca yargılamanın duruşmalı olarak yapılmadığını, Hâkimlik kararında idari yaptırımın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesinin açıkça ortaya konulmadığını, itirazın reddi kararına karşı iç hukukta bir üst merciye başvurma imkânı bulunmadığını belirten başvurucular adil yargılanma hakkı, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Bakanlık görüşünde, mevcut başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden incelenmesi gerektiği, başvurucuların ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiği iddiası yönünden yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

17. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucuların iddialarının özü, bildiri dağıtmalarına rağmen afiş astıklarından bahisle idari para cezası ile cezalandırılmalarına ilişkindir. Başvurucuların iddialarının bir bütün olarak Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

18. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" başlıklı 26. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

(a) Müdahalenin Varlığı

20. Başvurucuların bir siyasi parti çatısı altında bildiri dağıtma eylemini gerçekleştirmek istemesi nedeniyle haklarında idari para cezası uygulanmasının ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu açıktır.

(b) Genel İlkeler

21. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmede Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz"

22. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir. Buna göre somut olayda öncelikle müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelenecektir.

23. Anayasa Mahkemesi *Gülây Yurt ve Kadriye Çağlar Yılmaz* başvurularında suçta ve cezada kanunilik kapsamında genel ilkelere ayrıntılı şekilde değinmiştir. Buna göre Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan *suçta ve cezada kanunilik* ilkesi uyarınca hangi eylemlerin yasaklandığının ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer

birakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Suçlar kadar katı değerlendirilmemekle birlikte bu ilke ana hatlarıyla kabahatler için de geçerli kabul edilmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri gerektiği düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmıştır. Kamu otoritesinin ve bunun bir sonucu olan ceza verme yetkisinin keyfi ve hukuk dışı amaçlarla kullanılmasının önlenmesi, kanunilik ilkesinin katı şekilde uygulanmasıyla mümkün olabilir. Bu doğrultuda kamu otoritesini temsil eden yasama, yürütme ve yargı erklerinin bu ilkeye saygılı hareket etmeleri, yasama organının suç ve cezalara ilişkin kanuni düzenlemelerin sınırlarını belirgin şekilde çizmesi, yürütme organının sınırları kanunla belirlenmiş bir yetkiye dayanmaksızın düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza ihdas etmemesi, ceza hukukunu uygulamakla görevli yargı organının da kanunlarda belirlenen suç ve cezaların kapsamını yorum yoluyla genişletmemesi gerekir (daha detaylı açıklamalar için bkz. *Gülay Yurt*, §§ 25-32; *Kadriye Çağlar Yılmaz*, §§ 25-32).

24. Hak ya da özgürlüklere bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığıdır. Anayasa'nın 26. maddesi kapsamında yapılan bir müdahalenin kanunilik şartını sağladığının kabul edilebilmesi için müdahalenin *kanuni* bir dayanağının bulunması zorunludur (kanunilik şartına başka bağlamlarda dikkat çeken kararlar için bkz. *Sevim Akat Eski* [1. B.], B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; *Tuğba Arslan* [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; *Hayriye Özdemir* [2. B.], B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61; *Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş.* [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35).

25. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında kanunilik ölçütü ilk olarak şekli bir kanunun varlığını gerekli kılar. Bir yasama işlemi olarak kanun Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) iradesinin ürünüdür ve TBMM tarafından Anayasa'da öngörülen kanun yapma usullerine uyularak yapılan işlemlerdir. Bu anlayış temel hak ve özgürlükler alanında önemli bir güvence sağlar (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 54; *Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş.*, § 36).

(c) İlkelerin Olaya Uygulanması

26. Somut olayda 5326 sayılı Kanun'un "Afiş asma" başlıklı 42. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye ... idari para cezası verilir...*" hükmü esas alınarak başvuru hakkında idari para cezası uygulanmıştır. İdari para cezasına ilişkin tutanaklarda yaptırım konusu eylemlerin 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesine muhalefet (afiş asma) şeklinde belirtildiği ve söz konusu tutanaklarda başvuru eylemlerine dair bir açıklama yapılmadığı görülmüştür. İdare tarafından yargılama esnasında Hâkimliğe gönderilen belgelerde ve başvuru eylemlerinin beyanlarında ise söz konusu idari yaptırıma sebep olan eylemin bildirisi dağıtma olduğu belirtilmiştir.

27. Uygulanan idari para cezasına dayanak olarak gösterilen 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesine göre meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asmak kabahat sayılmıştır. Bu kabahatin karşılığında idari para cezası öngörülmüştür. Bu cezaya, kolluk veya belediye zabıta görevlileri tarafından karar verilir.

28. Eldeki olayda başvuru hakkında 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesine dayanılarak idari para cezası uygulandığı görülmüş ise de gerek başvuru formları ve eklerinin incelenmesi gerekse de Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden Hâkimlik evrakının içeriğinin incelenmesi neticesinde başvuru afiş astıklarına dair bir bilgi ya da bulguya rastlanmamıştır. Nitekim olaya ilişkin kolluk tutanaklarında aktarılan bilgilerde de başvuru afiş astığından değil bildiri dağıtıldığından bahsedilmektedir (bkz. § 7).

29. Oysaki 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesi gereğince idari para cezası uygulanabilmesi için öncelikle *"meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara"* ve *"bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilan"* asma eyleminin gerçekleştirilmesi gerekir. Ortada Kanun'da belirtilen yerlere ve belirtilen şekilde asılmış bir afiş ve ilan bulunmadıkça kişilerin 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesi gereğince cezalandırılabilmesi mümkün değildir.

30. Başvuruda, başvuru afiş asma eylemi gerçekleştirdiği idarece ortaya konulmamasına rağmen idari para cezasına itiraz üzerine verilen Hâkimlik kararlarında 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesi gereğince afiş asma kabahatinin oluşması için gereken unsurlar ile somut olayda bunun ne şekilde gerçekleştiği hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmadan kesin nitelikte ret kararları verilmiştir. Dolayısıyla 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinde yer alan afiş asma eylemine ilişkin hükmün unsurları olmaksızın uygulanmasının başvuru eylemleri bakımından şekli bir kanunun varlığı bağlamında kanunilik unsurunu taşımadığı sonucuna varılmıştır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Cem Burak Karataş* [GK], B. No: 2014/19152, 18/10/2017, §§ 114, 115; *Murat Ünal* [I. B.], B. No: 2015/226, 12/12/2018, § 33). Bu durumda başvuru afiş ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin kanunla öngörülmediği kanaatine ulaşılmıştır.

31. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

32. Başvuru afiş ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiası yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde diğer ihlal iddialarının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

33. Başvuru; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile her biri yönünden 30.000 TL maddi ve 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [I. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

35. Bununla birlikte yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında ve eski hâle getirme kuralı çerçevesinde başvuruculara taleple bağlı kalınarak ayrı ayrı net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucular maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kırfez Sulh Ceza Hâkimliğine (2021/378 D.İş; 2021/1359 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculara ayrı ayrı net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

G. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE .19/11/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.